

Seznamte se s umělci spolupracujícími s Bajkou:

Roksana Jędrzejewska-Wróbel

Dne 21.3. 2026 se v Bajce TD uskuteční premiéra inscenace *Divoženka*, která vznikla na motivy knihy Roksany Jędrzejewské-Wróbel.

Divoženka, jedna z pohádek z knihy **Siedem szczęśliwych, Baśnie nie dość znane** je současným zpracováním staré polské legendy.

Co považujete za nejcennější na starých polských pohádkách? Proč jste se rozhodla je znovu objevit a napsat jejich moderní verzi?

Za nejcennější na pohádkách obecně považuji archetypy, tedy symboly tak hluboce zakořeněné v kultuře a podvědomí, že si jejich přítomnost často ani neuvědomujeme. Archetypy jsou tím, co je společné nám všem, celému lidstvu po tisíce let. Síla pohádek spočívá v tom, že působí na úrovni kolektivního nevědomí, o němž psal Carl Gustav Jung. Někdo krásně řekl, že pohádka se děje, i když jí nerozumíme. A v tom je její velká síla.

K polským lidovým pohádkám mě přivedla zkušenost z autorských setkání po celém Polsku. Uvědomila jsem si, že dnešní děti lidové pohádky téměř neznají. Názvy jako *Skleněná hora*, *Živá voda* nebo *Železné střevíčky*, na nichž vyrostly celé generace, jim nic neříkají. Rozhodla jsem se to změnit.

„Abych tyto příběhy mohla vyprávět věrohodně, musela jsem si jimi být opravdu jistá a projít všechny cesty, kterými prošly mé hrdinky.“ Cituji Vaše slova, můžete přiblížit, jaké to byly cesty?

Každá ze sedmi pohádek vypráví o určité vlastnosti, kterou stojí za to v sobě rozvíjet, chceme-li žít dobrý život. Proto se série jmenuje *Sedm šťastných*. Je to v jistém smyslu můj osobní sedmibodový recept na štěstí: svoboda, odvaha, moudrost, vytrvalost, tvořivost (tedy schopnost být hybatelem svého života), sebezpřijetí a schopnost spolupracovat s druhými a vytvářet společenství.

S těmito vlastnostmi se nerodíme, vyžadují práci a disciplínu, ale vyplácejí se. Jsou naším kapitálem, do něhož se vyplatí investovat. Už jako dospívající slečna jsem si uvědomila, že jedinou oblastí, kterou mohu skutečně ovlivnit, jsou mé myšlenky a emoce – tedy to, jak reaguji na často složitou realitu a na lidi kolem sebe. Tyto vlastnosti velmi pomáhají k vyváženým a moudrým reakcím.

Šplhala jsem tedy na skleněnou horu jako Hania, bojovala s kouzelnými holemi, vydala se hledat moudrost jako Zosia, tančila v lese v dešti jako Majda s Divoženkou. Zažila jsem sílu společenství i dno zoufalství, než přišla vytrvalost. O tyto zkušenosti jsem se podělila se svými hrdinkami. Možná proto dospělé ženy říkají, že jsou ty příběhy i o nich. Je to práce na celý život.

Ve své předmluvě zmiňujete setkání se šamankami kmene Navahů a Čerokijů či s maorskými babičkami z Nového Zélandu. Co spojuje jejich příběhy?

Myslím, že je spojuje hluboká úcta k přírodě a vědomí, že ji nemůžeme vlastnit, protože jsme její součástí. A být součástí vylučuje vlastnictví i hierarchii – rodí však pocit propojení a spoluzodpovědnosti za svět kolem nás i za nás samotné.

Spojuje nás také víra v sílu vyprávění. Každá pohádka je univerzálním a symbolickým příběhem o našem životě. Clarissa Pinkola Estés při psaní knihy *Ženy, které běhaly s vlky* dvacet let sbírala pohádky z celého světa a hledala jejich společné jádro. Ukázalo se, že si

stále vyprávíme tytéž příběhy, protože se potýkáme se stejnými problémy. Řešení jsou někdy jednodušší, než si myslíme – například práce na sobě. Jednoduché však neznamená snadné.

Divoženka je postava známá českým dětem možná ještě víc než polským. Odkud jste čerpala inspiraci a kým je vaše Divoženka?

Také jsem ji neznala. Objevila jsem ji náhodou při sbírání materiálů. Okamžitě jsem si ji zamilovala. Je součástí české, polské i slovenské tradice, a to, co máme společné, je mi blízké. Je to silná, nespoutaná ženská postava, bytost z přírody i z podvědomí.

Jak přistupovat k legendě, aby člověk porozuměl archetypu a poselství?

Myslím, že v tomto případě není třeba příliš přemýšlet. Nechte přetíženou mysl odpočinout a otevřete se magii příběhu. Pohádka se děje v nás – ne nutně v hlavě, ale v srdci a podvědomí. Děti s tím nemají problém, protože jsou ještě jednou nohou v jiném rozměru reality.

Dá se štěstí naučit?

Každý z nás touží být šťastný, ale pro každého znamená štěstí něco jiného. Čím abstraktněji ho chápeme, tím větší hrozí zklamání. Klíčem je podle mě sebeuvědomění – je dobré vědět, jaké hodnoty jsou pro nás důležité. Naplněný člověk je emočně stabilní a vnitřně uspořádaný. A ano, myslím, že se to lze naučit. Proto se hrdinka mého *Květu kapradí* každé ráno rozhodne: „Dnes budu šťastná.“

Lucia Svobodová Vrana, režisérka a scénografka inscenace

Kdo je naše Divoženka?

Divoženka je naší přirozeností – tím, co je v nás, ale často to zakrýváme maskami a společenskými konvencemi. Je součástí přírody i její manifestací. Je naší podvědomou moudrostí a duší. Když se s ní Majda setká, setkává se vlastně se svým vlastním nitrem.

Setkala jste se Vy s Divoženkou?

Objevuje se například tehdy, když tělo reaguje dříve než rozum. Tělo nám dává signály rychleji než hlava. Někdy si racionálně zdůvodníme, že je něco pro nás výhodné, ale tělo nám napoví, že něco není v pořádku. Když se necítíme dobře, zeptejme se: Co chci já?

Rozhovory vedla Lena Pešák.